

Příprava dalších útočných operací

*Redakčně zpracovaný a zkrácený článek generálplukovníka
M. I. Bezchrebtého, kandidáta vojenských věd, docenta, uve-
řejněný v sovětském časopise „Vojennaja mysl“ čís. 7/1982.*

Dalšími útočnými operacemi rozumíme operace vedené frontem [armádou] po splnění úkolů předešlé operace. Všechny další frontové útočné operace ve Velké vlastenecké válce byly součástí strategických operací a armádní frontových. Byly vedeny v souladu s jejich zámyslem a zpravidla s krátkými operačními přestávkami nebo bez nich.

Nezbytnost vedení několika útočných operací fronty (armádami) postupně do hloubky v rámci jedné strategické (frontové) operace byla podmíněna existencí velkých uskupení vojsk nepřítele, rozmístěných nejen v operační, ale i ve strategické hloubce, a předurčených k manévru. Kromě toho nebylo možné začlenit do sestavy frontu (armády) takové množství sil a prostředků, které by zabezpečovaly zničení protistojících uskupení vedením jen jedné operace. V průběhu dokončování prvních operací nemohly mimo to fronty velmi často uvést složení úderných uskupení a jejich operační sestavy do souladu se zásadně změněnou operační situací, zabezpečit vojska materiálními prostředky, které by postačily k vedení bojové činnosti do celé hloubky strategické obrany.

Klasickými vzory dalších frontových a armádních útočných operací, vedených s cílem rozhodného zničení hluboce členěných

uskupení nepřítele bez operačních přestávek nebo jen s velmi krátkými přestávkami mezi operacemi v průběhu Velké vlastenecké války, jsou operace sovětských vojsk v letech 1943—1945.

Např. 1. běloruský a 1. ukrajinský front ve viselsko-oderské strategické útočné operaci musely vést po jedné operaci do hloubky 300—350 km. Ve skutečnosti uskutečnily po dvou operacích — první a další, v jejichž průběhu postoupily do hloubky až 570 km. Fronty v průběhu operace v krátké době zničily 60 německých fašistických divizí, osvobodily značnou část Polska a přenesly bojovou činnost na území fašistického Německa.

Analýza zkušeností z přípravy a vedení všech dalších frontových útočných operací svědčí o tom, že pro ně byly charakteristické takové nejdůležitější rysy, které svým obsahem mají velký význam i v soudobých podmínkách. Je to rozhodnost cílů a velký prostorový rozmach operací, vysoká manévrovost a dynamika bojové činnosti, vedení útoku ve vysokých tempích na směrech s velmi nestejným postupem svazků a svazů i s velkým odtržením vysoké pohyblivých uskupení vojsk od hlavních sil frontu, náhlé změny operační situace, zvláště na začátku dalších operací.

Téměř všechny další operace připravovali velitelé a štáby frontů (armád) v průběhu plnění dalších úkolů předešlých operací, ve složitější operační situaci. Jaké byly zvláštnosti podmínek jejich přípravy?

1. Velitelé frontů (armád) v období přijetí rozhodnutí k další útočné operaci nemohli mít k dispozici zprávy o situaci, jejichž analýza by umožňovala okamžitě a v konečné podobě formulovat svůj záměr, protože ještě probíhaly první operace. Kromě toho bylo obtížné určit bojové složení, úroveň bojeschopnosti, operační situaci a charakter činnosti jak vlastních vojsk, tak i nepřítelů v pásmu frontu (armády) na začátku nové operace. To vyžadovalo náročné prognózování a určité návyky předvídání vývoje operační situace.

2. K vedení dalších útočných operací neměly fronty (armády) zpravidla připravená úderná uskupení ani dostatečné množství bojeschopných svazků v záloze, které by bylo možné použít ke splnění těchto cílů. Proto uskupení vojsk na směrech úderů frontu (armády) byla vytvářena v průběhu dokončování předešlé operace a ve většině případů manévrem a přeskupováním svazů a svazků prvního sledu.

3. V důsledku nestejnoměrného postupu armád prvního sledu a jejich vyjití do konečného prostoru předešlé operace v stejném čase, v důsledku rozdílnosti v jejich bojovém složení a naplnění byly cíle, úkoly a rozmach dalších armádních útočných operací různé, a proto začátek přechodu k plnění úkolů v nové, další operaci nebyl vždy současný.

4. Neurčitost situace, ve které probíhala příprava další operace, měla za následek nutnost upřesnit nebo zcela změnit směr hlavního a dalších úderů frontu při jejím zahájení. To si rovněž vynutilo v plánu operace předvídat uskutečnění odpovídajícího manévru silami a materiálními prostředky.

Zkušenosti z Velké vlastenecké války ukázaly, že neefektivnější byly ty další operace, které byly uskutečněny po krátkodobé operační přestávce nebo bez ní. To bylo příčinou toho, že nepřetržitě vedení dvou frontových operací, kdy jedna překrývala druhou, do velké hloubky zbavovalo nepřítel možnosti přeskupit síly k činnosti proti vojskům frontu v útoku, organizované zasadit zálohy do sražení a vytvářet pevnou frontu v nových prostorech.

Vedení dalších operací bez operačních přestávek bylo nejtýpější pro armádní útočné operace. Frontové operace vyžadovaly určitou přestávku k uskutečnění nezbytného přeskupení vojsk na nové směry, přísunutí a rozvinutí armádních a frontových týlů, obnovení komunikací, k přísunu

velkého množství materiálních prostředků a uskutečnění dalších opatření na přípravu k nové operaci.

Analýza zkušeností z Velké vlastenecké války svědčí o tom, že další frontové a armádní útočné operace, uskutečněné bez jejich včasné a pečlivé přípravy ještě v době probíhající operace, mohou se změnit v neplánovaný postup vojsk, kterému hrozí nebezpečí zmaření splnění stanovených úkolů. To názorně vyplývá z průběhu bojové činnosti vojsk Jihozápadního a Voroněžského frontu v útočných operacích v závěrečném období zimního tažení v letech 1942 až 1943. Vojska těchto frontů měla při zahájení dalších operací značné ztráty, byla velmi unavena, měla nedostatek výzbroje, munice a pohonných hmot. Týly se roztáhly na 250–300 km. Vojska se odtrhla od letištních základů frontového letectva a neměla potřebnou leteckou podporu a ochranu. V důsledku těchto i celé řady jiných důvodů vojska namísto rozvíjení útočné operace do velké hloubky byla donucena vést těžká obranná sražení a potom odejít v důsledku úderů německých fašistických uskupení, která přešla do protitoku.

K zabezpečení úspěchu operace je zapotřebí uskutečnit komplex organizačních opatření k její všestranné přípravě ještě při dokončování probíhající operace. **Tato příprava musí proběhnout tak, aby zahájení nové operace bylo bezprostředním pokračováním předešlé operace.**

Na základě zkušeností z Velké vlastenecké války můžeme říci, že na metody práce velitelů a štábů při přípravě další operace a na obsah uskutečňovaných opatření budou mít velký vliv nejen operační situace, stupeň bojeschopnosti hlavních sil a charakter činnosti nepřítelů, ale hlavně množství a stav přisunovaných záloh, plánovaných k uskutečnění další operace frontu, naplněnost svazků a svazů vojsky a vojenskou technikou, stav a situace operačního týlu a komunikací v útočném pásmu. Velký význam má dostatek materiálních prostředků, zejména munice a pohonných hmot.

Při přípravě dalších frontových útočných operací, např. v běloruské, viselsko-oderské a východopruské strategické operaci byly velmi různorodé operační situace i stav svazů frontů při jejich zahájení.

Počet opatření, uskutečňovaných v průběhu přípravy dalších operací ve všech těchto operacích, byl téměř stejný. Jejich rozsah a obsah však v mnoha směrech závisely na operační situaci vojsk. Ta především předurčovala potřebný rozsah přeskupení k dosažení převahy v silách a prostředcích na směrech hlavního a dalších úderů, dobu jejich zahájení, podmínky při-

sunu materiálních prostředků, nutnost zacerení mezer v operační sestavě vojsk prvních sledů a týlových útvarů a zařízení armád a frontu, zvláštnosti odsunu raněných a poškozené techniky a jiná opatření.

Vliv operační situace vojsk, stupně jejich zabezpečení, stavu týlu na rozsah a obsah opatření při přípravě dalších operací v soudobých podmínkách velmi narůstá v důsledku zvýšení pohyblivosti a manévrovosti jak vlastních vojsk, tak i nepřítelů. Doby na uskutečnění nezbytných opatření musí být ovšem podstatně zkráceny. To současně vyžaduje brát v úvahu vysokou dynamiku rozvíjení předešlé operace, nestejnoměrnost postupu vojsk, zvláště v závěrečném období, kromě toho i různou spotřebu materiálních prostředků.

Největší potíže při přípravě dalších operací vznikaly v těch případech, kdy všechny svazy frontu při zahájení další operace byly v prvním sledu. V důsledku toho jejich svazky měly velké ztráty, omezené zásoby materiálních prostředků, některé z nich vyžadovaly značné doplnění vojsky, bojovou techniku, někdy úplné nebo částečné obnovení bojeschopnosti. Všechno to bude v současné válce typické a bude určovat zvláštnosti přípravy další operace. Podmínky bojové situace mohou být kromě toho ztíženy značným růstem stupně působení nepřítelů údery letectva a raket jak s jadernými, tak i klasickými náplněmi na naše vojska. V bojové činnosti, vedené s použitím jen klasických zbraní, budou efektivním prostředkem ničení vojsk nepřítelů, rozmístěných v hloubce nebo uskutečňujících manévry, balistické řízené střely s plochou dráhou letu s bojovými hlavicemi, vybavenými kazetami s protitankovými, protipěchotními a zápalnými minami a náboji.

Velký vliv na metody práce a obsah opatření při přípravě operace bude mít čas, vyčleněný na jejich uskutečnění. Zkušenosti ukazují, že velitel a štáb frontu zahajovali přípravu operace tak, aby bylo zabezpečeno utajení jejího zámýslu a nutných opatření. Přitom armády měly dostatečné množství času na přípravu svých operací, pluky a prapory na organizaci bojové činnosti. Přijetí rozhodnutí, plánování bojové činnosti a celý komplex hlavních organizačních opatření probíhaly v nevelkých časových intervalech na operačním i na taktických stupních velení.

Právě taková metoda přípravy dalších operací umožňovala zkrátit nebo vůbec vyloučit přestávky před jejich vedením. Všechny fronty, které se zúčastnily běloruské a viselsko-oderské strategické útočné operace, postupně bez přestávek vedly po něko-

lika frontových útočných operacích. V průběhu jejich přípravy spotřebovali velitelé frontů na přijetí rozhodnutí den a noc. Ostatní čas — od dvou do dvanácti dnů a v některých případech i více — měly k dispozici armády a divize (do té doby byl zahrnut i proces splnění dalších úkolů předešlých operací). V průběhu přípravy dalších operací byly plněny tyto úkoly: přijetí rozhodnutí, plánování a organizace bojové činnosti, doplnění vojsk osobami a výzbrojí, přísun materiálních prostředků k zabezpečení nových operací, přeskupení vojsk.

Reálnost vedení útoku bez přestávek mezi operacemi v soudobých podmínkách je podmíněna nesrovnatelně většími možnostmi svazků (než tomu bylo v minulé válce) vést déle trvající bojovou činnost. Jsou však možné i nevelké přestávky při rozvíjení jejich aktivní útočné činnosti, zvláště těch uskupení, která působí na samostatných směrech.

Velmi zajímavý je způsob a obsah **plánování dalších útočných operací**. Probíhalo zpravidla předem, současně s přijetím rozhodnutí k operaci, tj. v průběhu předešlé operace. Tak bylo zabezpečováno včasné a nejúčelnější využívání sil, prostředků a zásob materiálu k plnění stanovených úkolů frontu a k dosažení cíle operace.

Plán operace tvořil komplex dokumentů, jehož základem byla operační část. V plánu byly vždy přesně stanoveny: cíl, úkoly a zámýsl operace, způsoby ničení nepřítelů, posloupnost plnění bojových úkolů (blíže a dále), složení uskupení a jejich operační sestava. Bylo rozdělováno úsilí a materiální prostředky ke splnění každého úkolu, byl stanoven způsob součinnosti vojsk a organizace politické práce, všestranného zabezpečení a velení.

Nejpečlivěji a předem bylo uskutečňováno plánování dalších útočných operací v případech, že k tomuto účelu byla vytvořena speciální skupina za bezprostředního řízení náčelníka štábu frontu. Ta souběžně s řízením bojové činnosti vojsk podle plánu probíhající operace rozpracovávala potřebné operační dokumenty. V těchto případech bylo dosahováno úplného a centralizovaného řešení všech organizačních otázek, spojených s přípravou další operace v průběhu předešlé operace.

Zvláštností plánování dalších operací tkvěly v tom, že úkoly a činnost vojsk byly v plánu příští činnosti rozpracovány orientálně, na základě předpokládaných variant činnosti nepřítelů, s přihlédnutím k nově vytvářeným uskupením vojsk frontu. Plány byly doplňovány na základě upřesnění situace a přiblížení doby zahájení další operace. Zpravidla tam byla zachycena před-

cházející činnost vojsk a jejich úkoly, doba jejich splnění. Mapa většího měřítka na splnění bližšího úkolu frontu, zvláště armád, byla často rozpracovávána po získání konkrétnějších zpráv o situaci. Stávalo se, že před zahájením další operace bylo nutné rozhodnutí zásadním způsobem upřesnit nebo je přijímat znovu v souvislosti s podstatně změněnou situací. Někdy štáb frontu v důsledku nedostatku času nerozpracovával celý komplex dokumentů, ale postavilo mu podrobně graficky vyhotovené rozhodnutí.

Současně s tím k zabezpečení nepřetržitosti vedení bojové činnosti se předpokládalo v novém plánu střídání bojové činnosti s odpočinkem svazků a pravděpodobně směry jejich útoku v noci v souladu s očekávaným charakterem činnosti nepřítel. V případě nezbytnosti byly určovány způsoby zvyšování bojeschopnosti armád k zahájení plnění úkolů další operace.

Obsah plánování palebného ničení nepřítel v minulé válce byl v těsné spojitosti s charakterem činnosti vojsk v předešlé operaci a s podmínkami zahájení další operace, kromě toho i se zvoleným způsobem splnění úkolu. Začínala-li nová operace průlomem mezilehlého obranného postavení nepřítel, pak jeho palebné ničení bylo plánováno na stupni svazů a svazků podrobně, a to na základě vylčeného úsilí letectva v jejich prospěch a vedených úderů prostředky frontu na jeho objekty.

Protože velitelé a štáby svazů nebudou mít zpravidla včas k dispozici věrohodné údaje o situaci protistojícího uskupení nepřítel a jeho plánech k zahájení operace, pak určení množství vlastních sil a prostředků, které bude zapotřebí použít k činnosti na směrech úderů při jejím zahájení, bude řešeno na základě prognózování.

V důsledku velké dynamiky vývoje situace v soudobých podmínkách bude věrohodnost předvídání o to nižší, o co bude dříve přijato rozhodnutí a zplánována další operace. Vzniká přitom svérázný dialektický protiklad, který vede k závěru, že skončení plánování dlouho před zahájením operace neumožňuje značné získání času pro práci na stupni armáda—divize—pluk, protože v další činnosti je zapotřebí upřesnit rozpracovaný plán a doplnit jej odpovídajícími změnami.

Není možné rovněž vyloučit možnost zásadních změn v uskupení vlastních vojsk, vytvářeného pro další operaci, protože situace svazků k jejímu zahájení v důsledku nepředvídané činnosti nepřítel nemusí být taková, jak se předpokládalo. Po získání nových zpráv o situaci bude plán upřesňo-

ván a stupeň jeho podrobnosti bude narušovat s přiblížením doby vedení operace.

Zvláštnost práce při plánování další operace tedy tkví v tom, že bude probíhat nepřetržitě od samotného jejího zahájení. Přitom je nutné vzít v úvahu i pravděpodobnost nestejného zahájení této operace pro všechna vojska frontu, protože v průběhu zakončování předešlé operace budou vést jednotlivé armády bojovou činnost v různé hloubce a dokončovat plnění různých bojových úkolů. Velitelé a štáby se ovšem musí snažit, aby se vyvarovali podobných nežádoucích jevů a zabezpečili mohutný a současný úder na nepřítel s nejtvrďšími opatřeními na všech nejdůležitějších směrech.

Součinnost vojsk v další útočné operaci je organizována podle stejných principů jako v předešlé operaci, tj. do celé hloubky, po směrech, čarách, času a podle způsobů plnění úkolů podrobně do celé hloubky bližšího úkolu. Přitom dříve sladěná činnost vojsk může být zachována a využita v průběhu vedení nové operace zejména v případě, že bude pokračováním dřívější operace.

Bez ohledu na omezené množství času, vylčeného na přípravu další operace a na nezbytnost přechodu vojsk k plnění jejich úkolů bez přestávky, je nutné v jakýchkoli podmínkách uskutečňovat pečlivou organizaci součinnosti nepodrobněji ve prospěch úderných uskupení a splnění jednoho z prvních mezilehlých úkolů další operace. Ve prospěch splnění dalšího úkolu jsou nezbytné obecné pokyny pro součinnost, které se musí upřesňovat v průběhu operace.

Metody práce velitelů a štábů při organizaci součinnosti budou v mnoha směrech záviset na zvláštnostech situace, která vznikla v průběhu plnění dalšího úkolu předešlé operace vojsky, na množství času, zvolených způsobech zničení nepřítel, podmínkách přechodu vojsk k plnění úkolů v další operaci, na době přísunu záloh do pásma činnosti frontu a jejich množství, kromě toho i na operační situaci jeho hlavních sil.

Základy součinnosti určoval podle zkušeností z války velitel frontu při přijetí rozhodnutí a potom je doručoval podřízeným stupňům velení při určování úkolů. Podrobně byly otázky součinnosti rozpracovávány po vydání úkolů vojskům, přijetí rozhodnutí velitelů armád, druhů vojsk, náčelníků speciálních vojsk a služeb v pořadí, které bylo určováno na základě operační situace a předurčení každé armády.

V situaci, kdy front měl možnost využít v sestavě uskupení, které vedlo hlavní

úder, dvě armády včetně armády druhého sídla po přesunu jejich svazků z hloubky, byla organizována součinnost mezi nimi a podpůrnými silami a prostředky současně na plastickém stole nebo na mapách. Přitom velitel frontu vydával pokyny o způsobu a době splnění úkolů všemi silami a prostředky, které se zúčastnily operace, organizoval součinnost a způsob použití vyčleněných sil a prostředků, rozehrával s veliteli armád jednotlivá a nejdůležitější období. V podmínkách, kdy se další operace připravovala ve velmi krátké době a ve složité situaci, velitel frontu slaďoval činnost vojsk jen s těmi veliteli armád, jejichž vojska se podílela na vedení hlavního úderu. Jiný současně se stanovením úkolů jim osobně vydával pokyny pro základní otázky součinnosti.

Při úspěšném přechodu vojsk frontu k další operaci a pokračujícím rozvíjení útoku každou armádou ve svém pásmu, kdy útočily na samostatných a někdy izolovaných směrech, velitel frontu vydával pokyny pro součinnost jen s využitím technických spojovacích prostředků. Aby se přesvědčil o správném jejich chápání veliteli armád a dalšími funkcionáři, vyjížděl ihned k vojskům zástupci velitele, velitele druhých vojsk, náčelníci služeb, správ a oddělení polního velení frontu.

Velitel frontu ve všech případech upozorňoval velitele armád a velitele svazků na otázky, které vyžadovaly pečlivé slaďování ke splnění jejich úkolů, určoval způsob a zásady činnosti součinnostních sil a prostředků při plnění zvláštních úkolů v další útočné operaci, informoval je o možné další činnosti a manévru při náhlých změnách operační situace.

Zvláštní pozornost byla věnována organizaci součinnosti vojsk, která působila na styčích se sousedními fronty. Velitelé frontů měli vždy k dispozici základy zámyslu vedení jejich operací, znali úkoly uskupení jejich vojsk na bocích a koordinovali s nimi činnost vlastních sil a prostředků k vedení palebného ničení nepřítele a ke zničení jeho uskupení společným úsilím. Byly předpokládány možnosti využívání úspěchu útočné operace sousedního frontu, a to způsobem manévru vlastními silami a prostředky jeho pásmem k vedení úderu do boku a týlu protistojícího nepřítele. Proto byly včas slaďovány otázky velení vojskům, která uskutečňovala manévr do pásma souseda, otázky protivzdušné obrany a zesílení palebné podpory jejich činnosti.

Pozornost si zasluhuje i to, že při organizaci součinnosti v jakýchkoli podmínkách situace a nezávisle na stupni podrobnosti součinnosti určitých otázek vyžadovali ve-

litelé frontů (armád) od podřízených velitelů důslednou znalost stanovených bojových úkolů a způsobů jejich splnění jak vlastními, tak i součinnostními silami a prostředky. K udržování nepřetržité součinnosti v průběhu operace stanovili pevné zásady výměny informací mezi štáby o situaci a uvědomování vojsk o vzdušném nepříteli, vytvářeli jednotný systém signálů součinnosti, určování cílů, vzájemného rozpoznávání a jednotné č.lování cílů a objektů v pásmu útoku.

Proto hlavním cílem organizace součinnosti musí být spojené úsilí všech sil a prostředků k úspěšnému dosažení cílů další operace. Nepřetržitě udržování součinnosti bylo zabezpečováno tím, že všichni funkcionáři správně chápali cíle operace a bojové úkoly, předvíдали vývoj situace a charakter činnosti vlastních vojsk a nepřítelů při plnění každého úkolu, nepřetržitě veleli vojskům a účelně využívali jejich bojových možností, zabezpečovali nepřetržitě spojení, včasnou a úplnou vzájemnou informaci.

Vedení další operace na směrech úderů **vyžaduje vytvoření hlavního a jiných úderných uskupení frontu.**

Analýza zkušeností z nejdůležitějších operací minulé války — běloruské, lvovsko-sandoměřské, jasko-kišinevské a viselsko-oderské — umožňují formulovat požadavky na jejich vytváření v soudobých podmínkách. Základními požadavky jsou:

— **úplný soulad kvalitativního a kvantitativního složení uskupení se zámyslem a plánem operace,**

— **zabezpečení převahy nad nepřítelem na směrech úderů, zejména na hlavním směru,**

— **možnost vedení mohutného počátečního úderu a rozhodného rozvíjení útoku do hloubky a do boků.**

Kromě toho je důležité zabezpečovat rychlý manévr svazky v rámci úderných uskupení a mezi nimi a rozptýlení vojsk v operační sestavě k uchování jejich bojové schopnosti v případě nepřátelského použití jaderných zbraní. Při vytváření hlavních uskupení je nutné předvídat výměnu oslabených svazků, které působí na zvolených směrech, bojeschopnými vojsky.

Jedním z nejdůležitějších faktorů, které napomáhají splnění těchto požadavků a úspěšnému vedení dalších operací v celku, je uchování nebo vytvoření silných druhých sledů a záloh ve svazech v době zakončování probíhající operace. To umožní na potřebném směru a v krátké době vytvořit nové úderné uskupení nebo posílit první sled bez složitého přeskupení v průběhu bojové činnosti a bez delší operační

přestávky mezi první a dalšími operacemi. Zkušenosti svědčí o tom, že takové výhodné podmínky nebudou vždycky. Velká část na počátku vytvořených druhých sledů a záloh v průběhu předešlé operace může bojovat a vyvedení svazků místo nich vyžaduje doplnění a obnovu bojovosti.

To všechno bude mít za následek nezbytnost včasného uskutečnění celého komplexu opatření s cílem vytvořit úderná uskupení k vedení další útočné operace. Takovými opatřeními mohou být přeskupení svazků a útvarů v pásmech armády a v rámci frontu v průběhu dokončování předešlé operace, změna rozdělení sil a prostředků mezi svazky v armádách, mezi armádami ve frontě, doplnění ztrát živé síly, bojové techniky a materiálních prostředků. Není vyloučena ani změna podřízení některých vševojskových svazků z armád, jejichž útok je předpokládán na druhořadých směrech, armádám, předurčeným pro činnost na hlavním směru. K témuž účelu dochází i k přenesení úsilí frontového letectva.

Na základě zkušeností z Velké vlastenecké války je nutné zdůraznit, že přeskupení sil a prostředků k vedení nové operace v soudobých podmínkách bude hlavním opatřením, které zabezpečí vytvoření potřebných uskupení na všech směrech úderů. Zvláště vysoké umění uskutečnění velkých přeskupení v rámci frontu v krátké době v minulé válce, zejména v jejím závěrečném období, napomáhalo vedení celé řady dalších frontových operací bez operačních přestávek.

Analýza podmínek pravděpodobného rozvíjení soudobých operací svědčí o tom, že k vytvoření úderných uskupení je účelné během několika dní do ukončení probíhající operace a zahájení nové operace obnovit druhé sledy, a to vyvedením nezbytného počtu vojsk z prvního sledu, jejich včasným doplněním, zabezpečením materiálními prostředky, a potom je připravit k vedení další operace v prvním sledu. V řadě případů může být na směru hlavního úderu použita armáda, která byla zasažena do sražení z druhého sledu a uchovala si vysokou bojovost v předešlé operaci. K vytvoření potřebné hustoty sil a prostředků na nejdůležitějších úsecích bude někdy potřebné zesílit ji několika divizemi ze zálohy nebo z armád, které působí na druhořadých směrech. Někdy mohou být začleněny do složení úderného uskupení jedna až dvě bojovostné armády prvního sledu, které jsou ve výhodnější operační situaci. Budou ovšem rovněž potřebovat posílení.

Některé zvláštnosti vytváření úderných uskupení mohou vyplývat z charakteru čin-

ností vlastních vojsk a z protipatření nepřítele při přechodu k další operaci. Tak např. v podmínkách, kdy vojska prvního sledu ovládla čáru dalšího úkolu frontu a pokračují úspěšně v rozvíjení útoku ve vlastních pásmech bez střetnutí s větším odporem nepřítele, další útočné operace bude prakticky nepřetržitým pokračováním předešlé operace. To nevyžaduje žádné přeskupení svazků podél fronty. Ovšem i v tomto případě je zapotřebí přijmout opatření k rozvíjení úspěchu, zvláště na směru hlavního a dalších úderů, a nepřipustit zpomalení temp útoku vojsk a slabnutí zahájené nové operace. Toho může být dosaženo dodatečným začleněním několika čerstvých divizí do sestavy armád, které vedou hlavní úder, změnou podřízenosti posilových prostředků v jejich prospěch, opakovaným vysazením vzdušných výsadků v jejich pásměch a použitím letectva.

Není vyloučeno, že jedním ze způsobů vytváření uskupení sil a prostředků může být i takový, kdy na základě dovedného předvídání pravděpodobného průběhu rozvíjení probíhající operace v jejím závěrečném období bude možné včas přenést úsilí na nový, perspektivnější směr, a to na úkor oslabení druhořadých úseků, na kterých mohou být ponechány omezené síly.

Ve Velké vlastenecké válce toho bylo dosahováno změnou úkolů armád, určením nových útočných pásem a změnou podřízenosti posilových prostředků a začleněním do jejich sestavy bojovostnějších vojsk, která měla možnost bez přestávek přejít k aktivní útočné činnosti v další operaci na nových směrech.

Metodika stanovení potřebné převahy a hustoty sil a prostředků na směrech úderů k zabezpečení zničení nepřítele v další útočné operaci bude stejná jako v první operaci. Jejich ukazatele mohou být však ve značné míře menší, protože, jak ukazují zkušenosti z války, v průběhu úspěšně vedených operací (běloruské, lvovsko-sandoměřské, viselsko-oderské a jiných) měla nepřátelská uskupení vždycky větší ztráty než útočící uskupení. Nově vytvářené svazky a zálohy nepřítele mohou být z hlediska bojového použití méně připravené a sladnější.

Vytváření uskupení speciálních vojsk, vševojskových a jiných záloh bude stejné jako při přípravě první operace.

Velký rozmach běloruské a viselsko-oderské operace, ve kterých bylo vedeno po několika dalších útočných operacích, vyžadoval velkou spotřebu materiálních prostředků. Např. spotřeba munice v běloruské operaci činila až 3,5–5 frontových palebných průměrů a až 15 náplní pohonných hmot a mazadel. Jejich přísun zabezpečo-

vala automobilní doprava v důsledku velkého zničení železnic a nedostatečného množství sil a prostředků frontu k jejich obnově. To může být charakteristické i v soudobých podmínkách.

Při přípravě další operace byly řešeny v první řadě takové otázky, jako

- včasné rozvinutí týlu v souladu se zámyslem operace na nově zvolených směrech hlavního a dalších úderů, nahromadění a správné členění zásob materiálních prostředků na nich do sledů,

- příprava nového jednotného dopravního systému, který zabezpečoval přeskupení

vojsk a zásob materiálních prostředků i jejich rychlý přísun k vojskům, především hlavním uskupením,

- poskytnutí lékařské pomoci raněným a nemocným.

Neustálá práce všech stupňů týlu přitom závisela na spolehlivé obraně týlu, na nepřetržité činnosti systému velení, sladěném a působícím již v průběhu předešlé operace.

Zkušenosti z Velké vlastenecké války svědčí o tom, že hlavní opatření týlového zabezpečení je nutné uskutečnit ještě před splněním bližšího úkolu předešlé operace, protože vyžadují delší dobu.

Dosažení cílů soudobých dalších operací ještě ve větší míře, než tomu bylo ve Velké vlastenecké válce, bude záviset na úplnosti a pečlivosti včasného uskutečnění všech opatření při jejich přípravě. Rozhodnost činnosti, rostoucí prostorový rozmach operací, náhlé a časté změny v situaci a rovněž úporný boj za vybojování a udržení iniciativy — to vše předurčuje: při přípravě dalších operací nelze počítat s vytvářením operačních přestávek, v jejichž průběhu v poměrně klidné situaci se podaří zplánovat operace, vytvořit úderná uskupení, organizovat součinnost, všechny druhy zabezpečení a velení.

Většinu otázek, které mají vztah k přípravě dalších útočných operací, bude nutné řešit v průběhu předešlých operací v krátkých lhůtách a ve velmi složitých podmínkách. To vyžaduje od velitelů a štábů hluboké znalosti, umění velmi dobře předvídat vývoj operační situace a včas uskutečňovat všechna potřebná přípravná opatření pro další činnost tak, aby byla zabezpečena nepřetržitost útoku.